

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ КАІ**

КАІ ПВІ 1.21 (01) - 01 - 2025

КИЇВ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

наказ в.о. президента КАІ

Ксенії СЕМЕНОВОЇ

від «31» березня 2025 р. № 208/од

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ КАІ**

КАІ ПВІ 1.21 (01) - 01 - 2025

КИЇВ

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 2 з 37

- Загальні правила поведінки працівників на території підприємства.
- Основні положення Законів України «Про охорону праці», «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування», Кодексу законів про працю України.
- Основні небезпечні й шкідливі виробничі чинники та засоби захисту від них.
- Основні вимоги гігієни праці.
- Загальні вимоги протипожежної безпеки.
- Основи електробезпеки в установі.
- Нещасний випадок на виробництві.
- Домедична допомога потерпілим.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступного інструктажу з питань охорони праці (далі – Програма) розроблена з метою проведення вступного інструктажу з питань охорони праці (далі – вступний інструктаж) в Державному некомерційному підприємстві «Державний університет Київський авіаційний інститут» (далі – КАІ, Університет) з:

- усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;

- працівниками державних органів, підприємств, установ, організацій, які відряджені до КАІ для виконання завдань, або які здійснюватимуть на території університету будівельно-монтажні, ремонтні та інші роботи (послуги);

Дозвіл на виконання робіт усім вищезазначеним особам, які приймаються на роботу до КАІ, надається після проведення з ними вступного інструктажу з охорони праці за наявності задовільних результатів перевірки їх знань, набутих під час проведення первинного інструктажу з охорони праці.

Вступний інструктаж обов’язково реєструється в журналі встановленого зразка з такою метою: ознайомлення працівників з загальними відомостями про КАІ, з основними небезпечними факторами в КАІ, а також з положеннями Законів України «Про охорону праці», «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування», Кодексу законів про працю України, Правил пожежної безпеки в Україні, правил надання першої до медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих, виробничої санітарії та особистої гігієни, порядку розслідування нещасних випадків на виробництві, правил внутрішнього розпорядку КАІ та інших нормативних актів в сфері охорони праці; запобігання нещасним випадкам, аваріям, пожежам, вибухам та іншим надзвичайним ситуаціям на виробництві; попередження працівників про відповідальність за порушення вимог цієї Програми та інших державних і локальних актів (що діють в КАІ).

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 3 з 37			

Вступний інструктаж проводиться у відповідності до даної Програми у кабінеті охорони праці провідним інженером з охорони праці, який в установленому порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Запис про проведення вступного інструктажу здійснюється в Журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці для працівників, який зберігається у кабінеті охорони праці, та в Заяві з проходження інструктажів, примірник якого зберігається у відділі кадрів та військово-мобілізаційного обліку.

Відповідальність за виконання вимог цієї Програми покладається на працівників, яким проведено інструктаж за цією Програмою.

2. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО КАІ

Заклад вищої освіти – КАІ, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2023 року № 921-р (в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 06 вересня 2024 року № 851-р) «Про реорганізацію Національного авіаційного університету», Національний авіаційний університет реорганізовано шляхом його поділу на державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут» та Українську державну льотну академію.

Університет є правонаступником прав та обов'язків Національного авіаційного університету відповідно до розподільчого балансу.

Університет є багатогалузевим закладом вищої освіти, що провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями вищої освіти (у тому числі доктора філософії), проводить фундаментальні та/або прикладні наукові дослідження, є провідним науковим і методичним центром, має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, сприяє поширенню наукових знань та провадить культурно-просвітницьку діяльність.

Університет є юридичною особою публічного права, утворений у формі державного некомерційного підприємства і належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України (МОН).

Місцезнаходження: проспект Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058.

Веб-сайт: <http://kai.edu.ua> та <http://nau.edu.ua>

Університет є суб'єктом некомерційної господарської діяльності, спрямованої на досягнення соціальних та інших результатів, є неприбутковим

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 4 з 37

підприємством (неприбутковим закладом вищої освіти), і діє на підставі Статуту.

Університет функціонує відповідно до затвердженої структури Університету. Структура Університету затверджується Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом Президента Університету.

Структуру Університету складають його структурні підрозділи, рішення про утворення, реорганізацію та ліквідацію яких приймаються Вченою радою Університету за поданням Президента Університету.

Рішення про утворення, реорганізацію та ліквідацію навчально-наукових інститутів, факультетів, кафедр приймаються Вченою радою Університету за поданням Президента Університету.

Статус і функції структурних підрозділів Університету визначаються положеннями про них, які розробляються відповідно до законодавства та Статуту Університету.

Положення про факультет (навчально-науковий інститут) затверджуються Вченою радою Університету та вводяться в дію наказом Президента Університету. Інші структурні підрозділи Університету діють на підставі положень, затверджених Президентом.

3. ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПРАЦЮЮЧИХ ПІД ЧАС РУХУ НА РОБОТУ ТА ПО ТЕРИТОРІЇ КАІ.

Перебуваючи на території університету, необхідно дотримуватись заходів безпеки та використовувати лише передбачені пішохідні доріжки та проходи. Забороняється ходити через **виробничі зони, місця проведення ремонтних робіт або ділянки з обмеженим доступом.**

Необхідно уникати:

- перебування під піднятим вантажем навантажувачів, візків або механізованих платформ;
- проходу під настилами риштувань, а також у місцях, де можливе падіння предметів;
- перебування поблизу працюючого обладнання та механізмів з відкритими рухомими частинами.

Усі пересування територією університету повинні здійснюватися з урахуванням існуючих **маркувань, знаків безпеки та обмежувальних бар'єрів.**

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 5 з 37

Працівники повинні суворо дотримуватися правил експлуатації обладнання, використовувати лише справний інструмент та виконувати лише доручену їм роботу. Використання випадкових предметів у якості інструментів заборонено.

На робочому місці необхідно:

- підтримувати чистоту та порядок, не допускати захаращення проходів та робочих зон;
- уникати сидіння або опори на штабельовані матеріали, щоб не спричинити їх обвалення;
- під час роботи з механізмами з відкритими рухомими частинами волосся повинно бути зібране, а одяг щільно прилягати до тіла;
- не працювати у місцях із недостатнім освітленням.

Категорично забороняється:

- торкатися оголених електропроводів, відкривати електрощити, самовільно вмикати або вимикати рубильники та інші пускові пристрої;
- проводити самостійні ремонтні роботи електрообладнання;
- користуватися несправними електронагрівальними приладами або відкритим вогнем на території університету.
- Особливу обережність необхідно дотримуватись при роботі з агресивними хімічними речовинами, такими як кислоти, розчинники або хімікати. У таких випадках слід користуватися відповідними засобами захисту, щоб уникнути контакту з відкритими ділянками шкіри та очима.

Працівники зобов'язані бути уважними під час пересування територією університету та робочих приміщень, уникати необережних дій, які можуть призвести до травмування. У разі виявлення небезпечних ситуацій, несправностей обладнання або аварійних обставин необхідно негайно повідомити керівника або відповідальну особу.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

4.1. Конституція України

Стаття 43. Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 6 з 37

погоджується. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Стаття 45. Кожен, хто працює, має право на відпочинок. Це право забезпечується наданням днів щотижневого відпочинку, а також оплачуваної щорічної відпустки, встановленням скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв, скороченої тривалості роботи у нічний час.

Максимальна тривалість робочого часу, мінімальна тривалість відпочинку та оплачуваної щорічної відпустки, вихідні та святкові дні, а також інші умови здійснення цього права визначаються законом.

Стаття 46. Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення, створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

4.2. Закон України «Про охорону праці»

Стаття 1. Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Стаття 5. Під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Стаття 6. Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або для людей, які його оточують, або для виробничого середовища чи довкілля.

Працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо роботодавець не виконує законодавства про охорону праці, не додержується умов колективного договору з цих питань. У цьому разі працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше тримісячного заробітку.

Стаття 8. Роботодавець зобов'язаний забезпечити за свій рахунок придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 7 з 37

захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці та колективного договору.

Пенсійний фонд відшкодовує працівникові шкоду, заподіяну йому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, у повному розмірі втрачений заробіток відповідно до законодавства, а також сплачує потерпілому (членам сім'ї та утриманцям померлого) одноразову допомогу. Розмір одноразової допомоги встановлюється Фондом. Якщо відповідно до медичного висновку у потерпілого встановлено стійку втрату працездатності, ця допомога повинна бути не менше суми, визначеної з розрахунку середньомісячного заробітку потерпілого за кожен процент втрати ним професійної працездатності.

Якщо відповідно до медичного висновку у потерпілого встановлено стійку втрату працездатності, ця допомога повинна бути не менше суми, визначеної з розрахунку середньомісячного заробітку потерпілого за кожен процент втрати ним професійної працездатності.

У разі смерті потерпілого розмір одноразової допомоги повинен бути не менше п'ятирічного заробітку працівника на його сім'ю, крім того, не менше однорічного заробітку на кожного утриманця померлого, а також на його дитину, яка народилася після смерті.

Якщо нещасний випадок трапився внаслідок невиконання потерпілим вимог нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової допомоги може бути зменшено, але не більш, як на п'ятдесят процентів. Фонд відшкодовує потерпілому витрати на лікування (в тому числі санаторно-курортне), протезування, придбання транспортних засобів, по догляду за ним та інші види медичної і соціальної допомоги відповідно до медичного висновку, що видається у встановленому порядку.

За працівниками, які втратили працездатність у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, зберігається місце роботи (посада) та середня заробітна плата на весь період до відновлення працездатності або визнання їх у встановленому порядку інвалідами.

Час перебування на інвалідності у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням зараховується до стажу роботи для призначення пенсії за віком.

Відшкодування моральної шкоди провадиться власником, якщо небезпечні або шкідливі умови праці призвели до моральної втрати потерпілого, порушення його нормальних життєвих зав'язків вимагають від нього додаткових зусиль для організації свого життя.

Під моральною втратою потерпілого вважаються страждання, заподіяні

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 8 з 37

працівникові внаслідок фізичного або психічного впливу.

Розмір відшкодування моральної шкоди одразу оцінюється самим потерпілим та визначається у позовній заяві. Остаточне рішення про розмір компенсації моральної шкоди приймається судом.

4.3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»

Страхування від нещасного випадку є самостійним видом загально - обов'язкового державного соціального страхування, за допомогою якого здійснюється соціальний захист, охорона життя та здоров'я громадян у процесі їх трудової діяльності.

Обов'язковому страхуванню від нещасного випадку підлягають особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту).

Застрахованою особою є працівник, на користь якого здійснюється страхування. Страхувальником є роботодавець. Страховик - Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. Об'єктом страхування від нещасного випадку є життя застрахованого, його здоров'я та працездатність.

Страховим випадком є нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму за обставин, з настанням яких виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення та/або соціальних послуг.

Нещасний випадок - це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Нещасний випадок або професійне захворювання, яке сталося внаслідок порушення нормативних актів про охорону праці застрахованим, також є страховим випадком.

Порушення правил охорони праці застрахованим, яке спричинило нещасний випадок або професійне захворювання, не звільняє страховика від виконання зобов'язань перед потерпілим.

Факт нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання розслідується в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, відповідно до Закону України "Про охорону праці".

Підставою для оплати потерпілому витрат на медичну допомогу, проведення медичної, професійної та соціальної реабілітації, а також страхових

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 9 з 37

виплат є акт розслідування нещасного випадку або акт розслідування професійного захворювання (отруєння) за встановленими формами.

5. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР, РОБОЧИЙ ЧАС ТА ВІДПОЧИНОК

Між робітником та адміністрацією КАІ укладається трудовий договір, згідно з яким працівник зобов'язується виконувати роботу визначену цим договором, з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку, а власник зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором та погодженням сторін.

Особливою формою трудового договору являється контракт, в якому термін його дії, права, обов'язки та відповідальність сторін (в тому числі і матеріальна), умови матеріального забезпечення та організація праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі достроково, можуть встановлюватись за згодою сторін.

Трудовий договір може бути:

- безстроковий, який укладається на невизначений термін;
- на визначений термін, який встановлюється за згодою сторін;
- який укладається на час виконання певної роботи.

Трудовий договір укладається, як правило, в письмовій формі. При укладанні трудового договору забороняється вимагати від осіб, які влаштовуються на роботу, відомостей подання яких не передбачене законодавством.

При укладанні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін, випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається.

Випробування не встановлюється при прийнятті на роботу осіб, які не досягли 18 років, молодих робітників після закінчення професійних училищ, молодих спеціалістів, осіб звільнених у запас із Збройних сил, направлених на роботу відповідно до рекомендації медико-соціальної експертизи.

Термін випробування не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з профспілками, - шести місяців.

Термін випробування робітників не може перевищувати одного місяця.

До початку роботи власник повинен роз'яснити працівникові його права і обов'язки, умови праці, ознайомити з правилами внутрішнього трудового розпорядку, визначити працівникові робоче місце, забезпечити його необхідними для роботи засобами, проінструктувати працівника з питань охорони праці, виробничої санітарії, гігієни праці і пожежної безпеки.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 10 з 37			

Працівник повинен особисто виконувати доручену йому роботу і не має права передоручати її іншому працівникові.

Власник не має права вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Переведення на іншу роботу допускається тільки за згодою працівника, за винятком випадків виробничої потреби (для відведення стихійного лиха, виробничої аварії, простою, загибелі або псування державного майна, а також заміни відсутнього працівника) - терміном до одного місяця.

Підставами припинення договору є:

- угода сторін;
- закінчення терміну;
- призов або вступ працівника на військову службу;
- розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або на вимогу профспілкового органу;
- переведення працівника, за його згодою, на інше підприємство;
- відмова працівника від переведення на роботу в іншу місцевість, разом з підприємством;
- набрання законної сили вироком суду;
- підстави, передбачені контрактом.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника може бути у випадках:

- змін в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників;
- виявленої невідповідності працівника займаній посаді внаслідок недостатньої кваліфікації, або стану здоров'я;
- систематичного невиконання працівником без поважних причин обов'язків покладених на нього трудовим договором, якщо раніше до працівника застосовувались заходи дисциплінарного чи громадського стягнення;
- прогулу (в тому числі відсутності на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;
- нез'явлення на роботу протягом більш як чотирьох місяців підряд внаслідок тимчасової непрацездатності;
- поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу;
- появи на роботу в нетверезому стані, у стані наркотичного або

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 11 з 37			

токсичного сп'яніння;

- вчинення за місцем роботи розкрадання (в тому числі дрібного) майна власника.

Розірвання трудового договору з ініціативи власника може бути лише за попередньою згодою профспілкового органу.

При припиненні трудового договору при відмові працівника від переведення на роботу в іншу місцевість разом з підприємством, змін в організації виробництва і праці, виявленні невідповідності працівника займаній посаді, поновленні на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу, власником виплачується працівникові вихідна допомога у розмірі не менше середньомісячного заробітку, у разі призову або вступу на військову службу - не менше двомісячного середнього заробітку; внаслідок порушення власником законодавства про охорону праці - не менше тримісячного середньомісячного заробітку.

В день звільнення працівника власник повинен видати йому трудову книжку і провести повний розрахунок.

Тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.

Власник при укладанні трудового договору може встановити меншу норму тривалості робочого часу.

Скорочена тривалість робочого часу встановлюється:

- для працівників віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень;
- для осіб віком від 15 до 16 років (учні віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) - 24 години на тиждень;
- для працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці - не більше 36 годин на тиждень.

Для працівників встановлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями.

Напередодні святкових і неробочих днів тривалість роботи працівників скорочується на одну годину.

При роботі в нічний час тривалість роботи (зміни) скорочується на одну годину. Нічним вважається час з 10 годин вечора до 6 години ранку.

Забороняється залучення до роботи в нічний час:

- вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років;
- осіб, молодших вісімнадцяти років;
- інших категорій працівників, передбачених законодавством.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 12 з 37			

Робота інвалідів в нічний час допускається лише за їх згодою.

За угодою між працівником і роботодавцем може встановлюватись неповний робочий день.

Роботодавець може застосовувати надурочні роботи тільки у таких виняткових випадках:

- при проведенні робіт, необхідних для оборони країни, а також відвернення громадського або стихійного лиха, виробничої аварії і негайного усунення їх наслідків;

- при проведенні громадсько необхідних робіт по водопостачанню, газопостачанню, опаленню, освітленню, каналізації, транспорту, зв'язку - для усунення випадкових або несподіваних обставин, які порушують правильне їх функціонування;

- при необхідності закінчити почату роботу, яка внаслідок непередбачених обставин чи випадкової затримки з технічних умов виробництва не могла бути закінчена в нормальний робочий час, коли припинення її може призвести до псування або загибелі державного чи громадського майна, а також у разі необхідності невідкладного ремонту машин, верстатів або іншого устаткування, коли несправність їх викликає зупинення робіт для значної кількості працівників;

- при необхідності виконання вантажно-розвантажувальних робіт з метою недопущення або усунення простою рухомого складу чи скупчення вантажів у пунктах відправлення і призначення;

- для продовження роботи при нез'явленні працівника, який заступає, коли робота не допускає перерви; в цих випадках власник або уповноважений ним орган зобов'язаний негайно вжити заходів до заміни змінника іншим працівником.

До надурочних робіт забороняється залучати:

- вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років;

- осіб, молодших вісімнадцяти років;

- працівників, які навчаються в загальноосвітніх школах і професійно-технічних закладах без відриву від виробництва, в дні занять.

Жінки, які мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дитину інваліда, можуть залучатись до надурочних робіт лише за їх згодою.

Залучення інвалідів до надурочних робіт можливе лише за їх згодою.

Надурочні роботи можуть провадитись лише з дозволу профспілкового комітету підприємства. Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника чотирьох годин протягом двох днів підряд і 120 годин на

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 13 з 37

рік.

Працівникам надається перерва для відпочинку і харчування тривалістю не більше двох годин.

Перерва для відпочинку і харчування повинна надаватись, як правило, через чотири години після початку роботи.

Час початку і закінчення перерви встановлюється правилами внутрішнього трудового розпорядку.

При п'ятиденному робочому тижні працівникам надаються два вихідні дні (як правило субота, неділя).

У випадку, коли святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого (під час воєнного стану, ця норма скасована) .

Робота у вихідні дні забороняється.

Залучення окремих працівників до роботи у вихідні дні допускається в таких виняткових випадках:

- для відвернення громадського або стихійного лиха, виробничої аварії і негайного усунення їх наслідків;
- для відвернення нещасних випадків, загибелі або псування державного чи громадського майна;
- для виконання невідкладних, наперед не передбачених робіт, від негайного виконання яких залежить у подальшому нормальна робота підприємства, установи, організації в цілому або їх окремих підрозділів;
- для виконання невідкладних вантажно-розвантажувальних робіт з метою запобігання або усунення простою рухомого складу чи скупчення вантажів у пунктах відправлення і призначення.

Залучення працівників до роботи у вихідні дні провадиться за письмовим наказом (розпорядженням) власника з дозволу профспілкового комітету.

Робота у вихідний день може компенсуватися, за згодою сторін, наданням іншого дня відпочинку або у грошовій формі у подвійному розмірі.

Святковими і неробочими днями вважаються дні, які визначені згідно діючого законодавства.

Всім працівникам надаються щорічні відпустки із збереженням місця роботи (посади) і середнього заробітку тривалістю не менш як 24 календарних днів.

Працівникам молодше вісімнадцяти років щорічна відпустка надається тривалістю один календарний місяць.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 14 з 37			

Додаткові відпустки надаються:

- працівникам, зайнятим на роботах з шкідливими умовами праці;
- працівникам, які зайняті в окремих галузях народного господарства і мають тривалий стаж роботи на одному підприємстві, в організації;
- працівникам з ненормованим робочим днем;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

6. ОХОРОНА ПРАЦІ ПЕВНИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ

6.1. Охорона праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах. Забороняється також залучення жінок до підймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками:

Підймання і переміщення вантажів

при чергуванні з іншою роботою до 2 разів на годину - 10 кг

Підймання і переміщення вантажів

постійно протягом робочої зміни - 7 кг

Сумарна вага вантажу, який переміщується протягом кожної години робочої зміни, не повинна перевищувати:

з робочої поверхні - 350 кг,

з підлоги - 175 кг

Жінкам надаються відпустки по вагітності і родах тривалістю сімдесят календарних днів до родів і п'ятдесят шість (у разі ненормальних родів або народження двох чи більше дітей - сімдесят) календарних днів після родів за їх бажанням, частково оплачувані відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років.

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до трьох років, а одиноким матерям - за наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини інваліда.

Звільнення вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, одиноких матерів при наявності дитини віком до 14 років з ініціативи власника не допускається.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 15 з 37

6.2. Охорона праці молоді

Неповнолітні, тобто особи, що не досягли вісімнадцяти років, у трудових правовідносинах прирівнюються у правах до повнолітніх, а в галузі охорони праці, робочого часу, відпусток та деяких інших умов праці користуються пільгами, встановленими законодавством України.

Не допускається прийняття на роботу осіб молодше шістнадцяти років, як виняток, можуть прийматись на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років.

Забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років на важких роботах і на роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Забороняється також залучати осіб молодше вісімнадцяти років до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

За короткочасної роботи граничні норми маси вантажу для дівчат

14 років - 2,5кг;

15 років - 6 кг;

16 років - 7 кг;

17 років - 18 кг;

За тривалої роботи

дівчата віком 14 років не допускаються;

15 років - 2,2 кг;

16 років - 5,6 кг;

17 років – 6,3 кг;

Для юнаків ці норми у два рази вищі.

Усі особи молодше вісімнадцяти років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому, до досягнення 21 року, щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові.

Звільнення осіб молодше 18 років з ініціативи роботодавця допускається тільки за згодою комісії у справах неповнолітніх.

6.3. Праця осіб з інвалідністю

Для осіб з інвалідністю в Університеті створюються умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, застосовуються додаткові заходи безпеки праці, які відповідають специфічним особливостям цієї категорії працівників.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 16 з 37			

У випадках, передбачених законодавством, адміністрація університету організовує навчання, перекваліфікацію і працевлаштування осіб з інвалідністю відповідно до медичних рекомендацій.

Особи з інвалідністю залучаються до надурочних робіт і робіт у нічний час лише за їх згодою та за умови, що це не суперечить рекомендаціям медико-соціальної експертної комісії.

7. КОЛЕКТИВНИЙ ДОГОВІР

Одним з найголовніших документів по захисту прав працівників є колективний договір, який укладається між трудовим колективом та адміністрацією КАІ. Затверджується він на загальних зборах терміном на один рік.

Адміністрація КАІ та профспілковий комітет (представник трудового колективу) звітують перед трудовим колективом про його виконання.

В ньому договорі сторони передбачають працівникам соціальні гарантії в галузі охорони праці на рівні не нижче передбачених законодавством; їх обов'язки, а також комплексні заходи по досягненню встановлених норм безпеки, гігієни праці та виробничого середовища; підвищенню наявного рівня охорони праці; запобіганню виробничого травматизму, професійних захворювань і аварій.

Також передбачаються компенсації та пільги за роботу на шкідливих роботах, та на роботах з тяжкою фізичною працею, скорочений робочий день, додаткову відпустку, забезпечення лікувально-профілактичного харчування та інше.

7.1. Зобов'язання адміністрації Університету з охорони праці:

Створення здорових і безпечних умов праці для співробітників є обов'язком Адміністрації КАІ, за що вона несе відповідальність відповідно до законодавства України.

Адміністрація зобов'язується:

- забезпечувати працівників відповідно до встановленого переліку професій, норм видачі та в межах коштів, передбачених кошторисом, спеціальним одягом, взуттям, первинними засобами пожежогасіння; проводити щорічне оновлення матеріально-технічних засобів цивільної оборони (захисту) та інших засобів індивідуального захисту особового складу КАІ на випадок виникнення надзвичайних ситуацій;

- забезпечувати страхування працівників Університету у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань і в разі настання нещасного випадку – відшкодуванням відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 17 з 37			

- створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до вимог нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці;

- забезпечувати дотримання прав працівників з охорони праці, гарантованих законодавством, у тому числі безпечні та нешкідливі умови праці на робочих місцях, безпеку обладнання, наявність засобів захисту, відповідність санітарно-побутових умов вимогам нормативних актів з охорони праці;

- забезпечувати своєчасну розробку і виконання в повному обсязі комплексних заходів щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійним захворюванням, аваріям;

- забезпечувати безумовне виконання законодавчих норм щодо умов та безпеки праці жінок університету та працівників з інвалідністю;

- передбачити у кошторисі Університету витрати на охорону праці згідно з частиною третьою ст.19 Закону України «Про охорону праці»;

- направляти осіб, зайнятих на важких роботах зі шкідливими чи небезпечними умовами праці, або таких, де є потреба у професійному доборі та осіб віком до 21 року на обов'язкові попередні і періодичні медичні огляди відповідно до «Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій»;

- підтримувати належний санітарний стан території, навчальних аудиторій, лабораторій, житлових кімнат у гуртожитках та інших приміщеннях Університету;

- вживати заходів з підготовки КАІ до опалювального періоду, здійснювати поступову модернізацію наявних теплових мереж, систем опалення, вентиляції та гарячого водопостачання; проводити аналіз та вибірккову перевірку температурного режиму в приміщеннях (аудиторіях) КАІ відповідальними особами;

- за результатами атестації робочих місць за умовами праці адміністрація забезпечує реалізацію прав працівників на пільги та компенсації, зокрема право на пенсію за віком на пільгових умовах, за роботу у важких та шкідливих умовах праці відповідно до законодавства України у межах витрат, передбачених кошторисом.

Адміністрація має право в установленому законодавством порядку відсторонити від роботи працівника, який має медичні протипоказання для роботи за фахом або ухиляється від проходження обов'язкового медичного

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 18 з 37			

огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не має допуску до відповідних робіт або не виконує вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, без збереження заробітної плати на весь період відсторонення.

8. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ВНУТРІШНЬОГО РОЗПОРЯДКУ

Правила внутрішнього трудового розпорядку встановлюються відповідно до чинного законодавства та поширюються на всі підрозділи Університету.

Працівники приймаються на роботу в Університет за трудовим договором. Вони можуть працювати за сумісництвом згідно з чинним законодавством України. Права, обов'язки та відповідальність працівників визначаються посадовими інструкціями, які містять положення з охорони праці.

Режим робочого часу в Університеті встановлюється згідно з чинним законодавством і становить:

- для науково-педагогічних працівників - 36 годин на тиждень, який охоплює навчальну, навчально-методичну та науково дослідну роботу;
- для навчально-допоміжного персоналу, працівників деканатів - шестиденний робочий тиждень тривалістю 40 годин на тиждень згідно з графіками, затвердженими керівниками структурних підрозділів;
- для інших працівників Університету – п'ятиденний робочий тиждень тривалістю 40 годин на тиждень.

Для працівників Університету, крім науково-педагогічних працівників, встановлено:

- початок робочого дня - 8.00;
- закінчення робочого дня - 17.00;
- перерва на відпочинок та харчування – 12.00-12.48.

Для науково-педагогічних працівників графік роботи визначається розкладом аудиторних занять, консультацій, участю у виконанні наукових та науково-методичних робіт та встановлюється розпорядженнями керівників відповідних підрозділів з дотриманням місячної норми робочого часу.

Для наукових працівників і спеціалістів Університету може застосовуватись дистанційний режим праці та встановлюватись гнучкий режим робочого часу з дотриманням вимог трудового законодавства.

Працівникам Університету надаються щорічні та додаткові відпустки відповідно до чинного законодавства.

За зразкове виконання трудових обов'язків, сумлінне ставлення до роботи та вагомі досягнення в роботі до працівників Університету застосовуються такі види заохочень:

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 19 з 37

- оголошення подяки;
- грошова премія;
- нагородження Почесною грамотою;
- присвоєння почесних звань.

За порушення трудової дисципліни до працівників можуть бути застосовані такі дисциплінарні стягнення:

- догана;
- звільнення з роботи.

Загальні правила поведінки працівників Університету:

- чесно і сумлінно виконувати свої посадові обов'язки;
- дотримуватись трудової дисципліни;
- берегти державне майно;
- виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці;
- дбати про безпеку і здоров'я особисту, колег;
- дотримуватися правил електробезпеки, пожежної безпеки, дорожнього руху.

9. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В КАІ

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» в Університеті створено відділ охорони праці. Організацію діяльності відділу з охорони праці покладено на начальника відділу з охорони праці, який безпосередньо підпорядкований президенту Університету.

Для функціонування відділу з охорони праці надано приміщення, облаштоване необхідною оргтехнікою.

Відповідальність за виконанням заходів з охорони праці в структурних підрозділах Університету покладено на керівників цих підрозділів.

У колективному договорі передбачено забезпечення працівникам соціальних гарантій у галузі охорони праці на рівні, не нижчому за передбачений законодавством, їх обов'язки, а також комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання та аваріям, визначено обсяги та джерела фінансування зазначених заходів.

З метою запобігання нещасних випадків з працівниками Університету проводяться інструктажі, розроблені інструкції з охорони праці при виконанні

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 20 з 37

певних робіт, в посадових інструкціях працівників містяться положення з охорони праці.

10. ОБОВ'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ ПО ОХОРОНІ ПРАЦІ

Відповідно до ст.13 Закону України «Про охорону праці» президент Університету зобов'язаний:

- створити відповідні служби і призначити посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затвердити інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій;

- розробити за участю профспілок і реалізувати комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів з охорони праці, впровадити прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

- забезпечити усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань і виконання профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

- організувати проведення лабораторних досліджень умов праці, атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці в порядку і терміни, що встановлюються законодавством, вживає за їх підсумками заходи щодо усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів.

11. ОБОВ'ЯЗКИ ПРАЦІВНИКІВ ПО ОХОРОНІ ПРАЦІ

Відповідно до ст.14 Закону України «Про охорону праці» працівник Університету зобов'язаний:

- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території Університету;

- знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

- проходити у встановленому законодавством порядку попередні та періодичні медичні огляди (працівники, які зайняті на важких роботах, роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, таких де є потреба у професійному доборі).

- співпрацювати з роботодавцем у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посилюючих заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, яка створює загрозу його життю чи здоров'ю

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 21 з 37

або оточуючих його людей та навколишньому середовищу, повідомляти про небезпеку свого безпосереднього керівника або іншу посадову особу.

За порушення правил охорони праці працівник може бути притягнутий до дисциплінарної, матеріальної та кримінальної відповідальності.

12. ІНСТРУКТАЖІ ТА НАВЧАННЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

У відповідності до «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 18.04.2006 р. №304, (у редакції наказу Міністерства освіти і науки від 22.11.2017р. №1514) та з метою запобігання виробничого травматизму з усіма працівниками при прийнятті на роботу та в процесі роботи в Університеті проводяться інструктажі з охорони праці:

- 1) *вступний інструктаж* з охорони праці проводиться у відповідності до цієї Програми, в кабінеті охорони праці, запис про проведення вступного інструктажу робиться в спеціальному журналі та в документах про прийом на роботу.
- 2) *первинний інструктаж* з охорони праці проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівниками, які:
  - прийняті до Університету на постійну або тимчасову роботу;
  - переводяться з одного до іншого структурного підрозділу Університету;
  - будуть виконувати нову для них роботу;
  - відряджені іншою установою чи закладом освіти для безпосередньої участі в освітньому або виробничому процесах в Університеті.

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за чинними інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт;

Усі робітники, у тому числі випускники професійних навчальних закладів, навчально-виробничих (курсівих) комбінатів, після первинного інструктажу на робочому місці мають протягом 2-15 змін (в залежності від характеру роботи та кваліфікації працівника) пройти стажування під керівництвом досвідчених, кваліфікованих робітників або спеціалістів, які призначаються наказом (розпорядженням) по підприємству (цеху, дільниці, виробництву).

- 3) *повторний інструктаж* з охорони праці проводиться на робочому

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 22 з 37

місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться на роботах:

- з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці,
- для решти робіт - 1 раз на 6 місяців;

4) *позаплановий інструктаж* з охорони праці проводиться на робочому місці у разі:

- введення в дію нових або внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів з охорони праці;
- зміни технологічного процесу, заміни або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
- порушень працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- перерви в роботі виконавця більше ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, для решти робіт - понад 60 днів.

Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально з окремим робіт з підвищеною небезпекою, для решти робіт - понад 60 днів.

Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення;

5) *цільовий інструктаж* з охорони праці проводиться у разі:

- ліквідації аварії або стихійного лиха;
- проведення робіт, на які відповідно до законодавства з питань охорони праці оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або групою працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться

Організацію та контроль проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів працівників здійснює керівник структурного підрозділу Університету, в якому працює працівник.

Про проведення первинного, повторного, позапланового інструктажів, стажування та допуск до роботи особа, яка проводила інструктаж, робить запис у журналі. При цьому обов'язкові підписи як того, кого інструктували, так і того, хто інструктував.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 23 з 37

Журнали інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

Також всі працівники в процесі роботи проходять в Університеті навчання з охорони праці.

Перед перевіркою знань з питань охорони праці організуються лекції, семінари, консультації.

Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання та перевірку знань з питань охорони праці забороняється.

Перевірка знань проводиться постійно діючою комісією.

Відповідальність за організацію навчання та перевірку знань по охороні праці покладається на роботодавця.

Контроль за навчанням та періодичністю перевірки знань охорони праці, виконує відділ охорони праці.

Повторна перевірка знань по охороні праці проводиться не рідше одного разу на рік, а посадових осіб - одного разу в три роки.

13. ОСНОВНІ НЕБЕЗПЕЧНІ ТА ШКІДЛИВІ ВИРОБНИЧІ ФАКТОРИ

Основними небезпечними виробничими факторами являються: шум, запиленість, загазованість, не закриті частини обладнання, яке обертається, електрообладнання, яке знаходиться під напругою, оголені електричні проводи, не зачинені на замки силові збірки, рубильники, шафи, неправильна експлуатація і несправність вантажопідіймального обладнання, недостатня освітленість робочих місць, інтенсивний рух автотранспорту, порушення правил вантажно-розвантажувальних робіт, падіння з висоти сторонніх предметів, робота на висоті та інше.

Залежно від часу і інтенсивності впливу на працівника, виробничі фактори можуть бути небезпечними або шкідливими: при миттєвій дії фактор є небезпечним, при тривалому впливі — шкідливим.

Основними небезпечними та шкідливими виробничими факторами, які можуть мати вплив на працівників Університету є:

Фізичні фактори – параметри повітря в приміщенні (температура, вологість, швидкість руху повітря), зорове напруження при безперервній роботі з монітором комп'ютера, недостатня освітленість робочого місця, падіння при роботі на висоті, падіння предметів з висоти, підвищена напруга електромережі, різні види випромінювань, вібрація, шум.

Психофізіологічні фактори – фізичні та нервово-психічні перевантаження, які пов'язані з тяжкою, монотонною працею.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 24 з 37			

Хімічні фактори – токсичні пил, пари і газ.

Біологічні фактори – вплив мікроорганізмів, бактерій, рослин та тварин.

З метою запобігання впливу небезпечних та шкідливих виробничих факторів в КАІ проводяться відповідні інструктажі та навчання, розробляються інструкції з охорони праці.

Працівники університету, які виконують роботи в шкідливих та небезпечних умовах праці, забезпечуються засобами індивідуального захисту.

14. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ ТА ОСОБИСТОЇ ГІГІЄНИ

Виробнича санітарія – система організаційних та технічних заходів, які спрямовані на усунення потенційно небезпечних факторів (порушення норм мікроклімату, випромінювання, освітлення, шуму, вібрації, забруднення повітря тощо) і запобігання професійних захворювань та отруєнь.

Організаційні заходи: дотримання вимог охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів; проведення попередніх на періодичних медичних оглядів осіб, які працюють у шкідливих умовах; забезпечення засобами індивідуального захисту.

Технічні заходи: систематичне підтримання чистоти у приміщеннях та на робочих місцях; влаштування системи вентиляції та кондиціонування повітря робочих місць, забезпечення захисту працівників від шуму, вібрації, випромінювання.

Оптимальними параметрами мікроклімату є:

- температура у приміщеннях в теплий період: +18-25°C, в холодний період року: +16-24°C,
- відносна вологість повітря в залежності від температури в межах 40-75%;
- швидкість руху повітря в межах 0,1-0,5 м/с;
- інтенсивність теплового опромінення працівників у межах 35- 100 Вт/м² в залежності від величини поверхні тіла, яке опромінюється.

Об'єм виробничого приміщення на одного працівника становлять не менше 15 м³, а площа — не менше 4,5 м².

Робочі місця працівників, навчальні аудиторії, коридори, східці мають достатнє природне та штучне освітлення.

З метою видалення надмірного тепла, а також видалення шкідливого забруднення повітря газами, вологою, випарами, пилом застосовується

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 25 з 37			

природна (аерація) та штучна (механічна) вентиляція повітря.

Для забезпечення санітарно-побутових зручностей працівників в Університеті обладнано:

- гардероб, шафи, вішалки для зберігання;
- кав'ярні для харчування;
- умивальники для миття рук;
- туалети для справляння природних потреб.

Гігієна праці – наука, що вивчає вплив виробничого процесу та навколишнього середовища на організм працівника з метою розробки санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів, які спрямовані на створення найбільш сприятливих умов праці, забезпечення здоров'я та високого рівня працездатності людини.

Всі працівники Університету повинні дотримуватись правил особистої гігієни:

- працювати в охайному одязі та зручному взутті;
- постійно дотримуватись чистоти рук;
- зберігати верхній одяг і особисті речі в спеціально наданих шафах, приміщеннях або місцях;
- споживати їжу у визначених місцях, які відповідають санітарно-гігієнічним вимогам.

Правила особистої гігієни при гострих респіраторних вірусних захворюваннях.

Вберегтися від гострих респіраторних вірусних захворювань можливо дотримуючись заходів обережності та правил особистої гігієни:

- мити руки з милом упродовж не менше 20-ти секунд або користуватись антисептиком, вміст спирту в якому повинен бути 60- 80%;
- не торкатись очей, носа, рота брудними руками;
- використовувати медичну маску для прикриття роту та носу і окуляри для захисту очей;
- закривати ніс та рот при чханні серветкою, яку потім варто обов'язково викинути;
- не контактувати з особами, у яких наявні симптоми застуди чи інших захворювань верхніх дихальних шляхів, триматись від них на відстані 1,5-2 м.;
- на певний час відмовитись від рукостискань і вітальних поцілунків;
- не подорожувати до епіцентрів захворювання;

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 26 з 37

- уникати контактів з хворими тваринами;
- не вживати сиру або без належної термічної обробки їжу тваринного походження;
- у разі появи перших симптомів ГРВІ, високої температури - невідкладно звертатись до свого сімейного лікаря в телефонному режимі або викликати екстрену медичну допомогу.

15. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ

Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

- використовувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості; залишати під напругою електричні проводи і кабелі з не ізольованими кінцями;
- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;
- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, комп'ютери інше електрообладнання;
- використовувати нестандартні подовжувачі;
- користуватись пошкодженими розетками, подовжувачами, вимикачами та іншими електроприладами;
- використовувати електроапаратуру та електроприлади в умовах, що не передбачені заводом-виготовлювачем.

Перед початком роботи з електроустановкою уважно вивчити інструкцію з правил користування електроустановкою, інструкцію з охорони праці при роботі з електроустановкою та дотримуватись вимог цих інструкцій.

У всіх приміщеннях, які після закінчення робіт замикаються і не контролюються, всі електроустановки (крім холодильників) мають бути вимкнені.

16. ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ОБЛІК НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА АВАРІЙ

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій здійснюються у відповідності до вимог «Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 р. №337.

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 27 з 37			

Цей Порядок визначає процедуру проведення розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, що сталися з особами, визначеними частиною першою статті 35 Закону України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

Вимоги цього Порядку поширюються на всіх юридичних і фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю.

У разі виникнення нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії наказом президента Університету створюється комісія, яка на протязі 5 робочих днів проводить розслідування даної події. За результатами роботи комісії складається акт, який затверджується президентом Університету і надається територіальним органам Держпраці та Пенсійному Фонду України (далі – Фонд). На протязі 2 днів після закінчення роботи комісії президентом Університету видається наказ про притягнення до відповідальності винних осіб та про запровадження заходів по запобіганню аналогічних випадків.

Облік даних події здійснюється в Журналі реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків, гострих професійних захворювань (отруєнь) на виробництві, Журналі реєстрації аварій, Журналі реєстрації професійних захворювань (отруєнь).

Розслідування та облік нещасних випадків не виробничого характеру з працівниками Університету здійснюються у відповідності до вимог «Порядку розслідування та облік нещасних випадків не виробничого характеру», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 р. №270.

При виникненні нещасного випадку не виробничого характеру наказом президента Університету створюється комісія з розслідування, яка на протязі 10 календарних днів проводить розслідування даної події. За результатами роботи комісії складається акт, який затверджується президентом Університету. Облік даних подій здійснюється в Журналі реєстрації нещасних випадків не виробничого характеру.

Переважає більшість травм, отриманих працівниками Університету, є наслідками нещасних випадків не виробничого характеру: падіння з висоти власного зросту на прибудинкових територіях та при пересуванні вулицями міста.

Основною причиною їх є власна необережність при русі по слизькій поверхні взимку.

Контроль за своєчасністю та об’єктивністю проведення розслідування нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь), аварій, підготовкою матеріалів розслідування, веденням їх обліку, вжиттям заходів до

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 28 з 37

усунення причин їх настання здійснюють Держпраці та територіальні органи Пенсійного фонду України.

17. ДІЇ ПРАЦІВНИКІВ У РАЗІ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ

Потерпілий або інший працівник, який став свідком нещасного випадку, аварії, гострого професійного захворювання (отруєння) повинні вжити всіх можливих заходів, необхідних для надання допомоги потерпілому та негайно повідомити про подію безпосередньому керівникові робіт (підрозділу) та відділу охорони праці Університету.

Керівник робіт чи інша уповноважена особа зобов'язані:

- терміново організувати надання першої домедичної допомоги потерпілому та забезпечити у разі потреби його направлення до закладу охорони здоров'я;
- негайно повідомити про подію президента Університету;
- зберегти до прибуття комісії з розслідування обстановку на робочому місці, машини, механізми, обладнання, устаткування у такому стані, в якому вони були на момент нещасного випадку, якщо це не загрожує життю та здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків.

18. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Забезпечення пожежної безпеки в Університеті здійснюється у відповідності до вимог Закону України «Про пожежну безпеку» та «Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України» затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016р. № 974.

Обов'язки працівників Університету щодо забезпечення пожежної безпеки, утримання та експлуатації засобів протипожежного захисту визначаються положеннями, інструкціями та наказами президента Університету.

З метою запобігання пожежі забороняється:

- тютюнопаління в невстановлених місцях;
- зберігання, застосування горючих рідин, газів та легкозаймистих матеріалів;
- застосування з метою опалення нестандартних нагрівальних пристроїв;
- користування несправними електроприладами;

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 29 з 37

- виконання електрогазозварювальних та інших видів пожежонебезпечних робіт у будівлях, у разі знаходження у них людей;
- захаращування шляхів евакуації.

Для оперативного гасіння пожежі використовуються вогнегасники, які знаходяться на кожному поверсі учбового корпусу, на кожному поверсі гуртожитку (у відповідальній особи) та в структурних підрозділах Університету.

У разі виявлення пожежі або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, різке підвищення температури в приміщенні тощо) працівник Університету зобов'язаний:

- негайно сповістити про пожежу керівника підрозділу, президента Університету та пожежну охорону за телефоном 101;
- розпочати евакуацію людей з місці пожежі до безпечного місця;
- вжити заходів до гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння;
- організувати зустріч пожежної команди та надати їй інформацію про пожежу.

19. НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Перша до медична допомога - це комплекс заходів спрямованих на повнення або збереження життя та здоров'я потерпілого, яке здійснюється тим, хто знаходиться поряд з потерпілим (взаємодопомога) або самим потерпілим (самодопомога) до прибуття медичних працівників.

Від того наскільки вміло і швидко надана перша допомога, залежить життя потерпілого та успіх наступного лікування.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ПОРАНЕННІ:

В першу чергу необхідно зупинити кровотечу, а потім накладити стерильну пов'язку на рану. Зупинка кровотечі на кінцівках проводиться шляхом притиснення артерії, вени або накладанням джгута вище місця поранення при піднятій кінцівці.

При накладанні джгута (а при його відсутності - ременя, паска, мотузки, шматка відірваної сорочки та інше) необхідно в місці його накладання обгорнути кінцівку шматком матеріалу, щоб уникнути болісності.

Необхідно пам'ятати, що джгут накладається тільки на 1-2 години. У зв'язку з цим, необхідно під накладений джгут покласти записку чи написати чорнилами або хімічним олівцем на кінцівці точний час, коли він був накладений. Після зупинки кровотечі шкіру навкруги рани очищають спиртом, змазують йодом або зеленкою, а потім накладають стерильну пов'язку.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ПЕРЕЛОМАХ:

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
			стор. 30 з 37

При наданні допомоги при переломах кісток необхідно дотримуватись крайньої обережності, щоб не перетворити закритий перелом у відкритий.

При відкритому переломі в першу чергу необхідно накласти стерильну пов'язку, як було вказано вище, а потім приступити до укладання кінцівки в нерухомий стан.

Для цього кінцівку вкладають в шину, або на дошки, палиці та інші предмети, до котрих прибинтовують кінцівку так, щоб шина захопила два найближчі суглоби і робила їх нерухомими.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ВИВИХАХ, ЗАБИТТІ ТА РОЗТЯГУВАННІ:

Забиття в області голови часто супроводжуються струсом мозку або крововиливом у мозок. Ці ускладнення можуть виявитись через декілька днів або годин після травмування. Тому при травмі черепа потерпілого необхідно покласти з припіднятою головою, покласти голову на холод (сніг або лід), та направити в лікарню.

При вивихах з'являється болісність та зміна форми суглоба. Першою допомогою при вивихах являється накладання пов'язки в цілях забезпечення нерухомості суглоба і негайне направлення до лікаря для вправлення вивиху.

Про розтягненні в області суглоба з'являється гостра біль та припухлість. При наданні першої допомоги необхідно накласти пов'язку на пошкоджену область та направити хворого до лікаря.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОПІКАХ.

По характеру дії опіки бувають термічні (від дії вогню, нагрітого металу, води) та хімічні (від дії кислот, лугу).

По ступеню дії опіки бувають 1 ступені - при яких з'являється почервоніння, болісність; 2 ступені, коли на шкірі утворюються пухирі; при опіках 3 ступені відбувається омертвіння тканин.

При наданні першої допомоги при опіках, в першу чергу необхідно усунути причину, яка його викликала.

Після цього надають першу допомогу.

При опіках 1 ступені на опечену поверхню накладають пов'язку, змочену спиртом або 5% розчином марганцевокислого калію чи соди.

При опіках 2 і 3 ступені накладають пов'язку, змочену 5% розчином марганцевокислого калію або суху стерильну пов'язку і направляють хворого в опікове відділення.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОБМОРОЖУВАННІ:

Перші ознаки обморожування спостерігаються на незахищених частинах тіла: на кистях рук, на лиці, носі, вухах. Спочатку з'являється почуття холоду,

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
стор. 31 з 37			

потім збліднення уражених ділянок шкіри, поколювання, невелика біль.

Потім настає оніміння цих ділянок.

Першою допомогою при обморожуванні являється розтирання уражених частин м'якою рукавичкою, рукою (не можна снігом чи льодом) до тих пір поки не наступить почервоніння та потепління їх. Після цього необхідно помістити кінцівку в теплу воду (36-37 градусів), накласти стерильну пов'язку та направити потерпілого до лікаря. Заходами попередження обморожування являється змащення відкритих частин тіла жиром, котрий затримує тепло в шкірі, закривання по мірі можливості відкритих частин вух, лиця, рук, надягання теплої просторої одягу, взуття - перед виходом на роботу.

Під час великих морозів можливе замерзання. Першими ознаками замерзання являються втома, послаблення серцевої діяльності і дихання, сонливість, втрата свідомості і смерть.

При наданні першої допомоги необхідно негайно внести обмороженого в тепле приміщення, обкласти грілками чи посадити в теплу ванну (36-37 градусів, де проводити штучне дихання, розтирати все тіло, давати гарячий чай, збуджуючі напої - кофе, вино.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ УРАЖЕННІ ЕЛЕКТРИЧНИМ СТРУМОМ:

При ураженні електричним струмом, потерпілий втрачає свідомість, настає судома, падіння серцевої діяльності, зупинка дихання, смерть.

В легких випадках на місці дотику електричних дротів виникають опіки. Перше ніж надавати першу допомогу необхідно звільнити потерпілого від дії струму.

Для цього необхідно надіти діелектричні рукавиці, калоші, або обернути руки сухою ганчіркою, сорочкою чи іншим предметом, стати на суху дошку, сухою палицею, гумою, які не проводять електричний струм, або за одяг відтягнути потерпілого і звільнити його від дії струму.

Якщо потерпілий знаходиться в несвідомому стані, не прослухується пульс чи дихання, йому необхідно проводити штучне дихання, інколи на протязі 3-4 годин, поки не з'явиться свідомість.

Штучне дихання можна проводити, якщо відсутні ознаки пошкодження груднини.

Насамперед необхідно зняти краватку, розстібнути комір, пасок, потім очистити рот від їжі, слини та ін. У людей, які знаходяться у несвідомому стані, може западати язик, тому, обгорнувши марлею чи хусткою, утримують його руками, рот повинен бути відкритим.

Є декілька способів штучного дихання:

	ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ з охорони праці для працівників КАІ	Шифр документа	КАІ ПВІ 1.21(01) – 01 – 2025
		стор. 32 з 37	

Спосіб перший - потерпілий лежить вниз животом, руки витягнуті вперед; надаючий допомогу становиться на коліна так, щоб ноги потерпілого знаходились між його колінами. Руками, розташованими по сторонах хребта, натискають та підводять руки 16-30 раз в 1 хвилину.

Спосіб другий - потерпілий лежить на спині, йому відкривають рот, захоплюють язик та ритмічно його витягують та відпускають, що збуджує дихання.

Спосіб третій - потерпілий лежить на спині, на підкладеному валику з одягу. Надаючий допомогу, кладе свої руки на грудину так, щоб великі пальці знаходились біля нижнього кінця грудини і ритмічним здавлюванням грудини 15-20 раз у хвилину збуджують дихання.

Спосіб четвертий - потерпілий лежить на спині на валку. Надаючий допомогу бере потерпілого за руки, відводить їх за голову, потім кладе їх на грудину потерпілого і натискає на них.

Штучне дихання "рот в рот" або "рот в ніс" - необхідно зажати пальцями ніс потерпілого, накласти на рот шматок марлі чи другої чистої тканини та вдувати повітря з свого рота в рот (ніс) потерпілого 15-16 раз у хвилину.

Штучне дихання необхідно проводити до прибуття "швидкої допомоги".

Ф (03.02 – 31)

УЗГОДЖЕННЯ:

	Підпис	Прізвище	Посада	Дата
Розробник		Валентина КУЧЕРЯВА	Провідний інженер з охорони праці	
Узгоджено		Володимир БІЛИЙ	Заступник начальника ЮВ	

Рівень документу – 2а

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

